

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ГЕРМАНСЬКОЇ
ФІЛОЛОГІЇ І ПЕРЕКЛАДУ**

**Кафедра англійської філології і філософії
мови**

СИЛАБУС

вибіркової навчальної дисципліни

**«Культура мислення як сучасний тренд:
лінгвофілософські, логічні та етичні виміри»**

Спеціальність: 035 Філологія

Спеціалізація: 035.041 Германські мови і літератури
(переклад включно), перша англійська

Освітня програма: Англійська мова і література,
друга іноземна мова, переклад

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Кафедра	англійської філології і філософії мови
Факультет	германської філології і перекладу
Викладачі	Комісар Людмила Петрівна, кандидат філософських наук, доцент liudmyla.komisar@knlu.edu.ua
Статус дисципліни	вибіркова дисципліна професійної і практичної підготовки
Курс, семестр	IV курс, VII семестр
Обсяг дисципліни у кредитах ЄКТС / загальна кількість годин	3 кредити / 90 годин
Мова викладання	українська
Коротка анотація дисципліни (Що я вивчатиму?)	У курсі розкриваються основи практичної лінгвофілософії, логіки і етики як атрибутів мисленнєвої і мовленнєвої діяльності людини в світлі провідних засад формування критичного мислення. Зміст навчальної дисципліни розкривається в одному змістовому модулі. Модуль «Лінгвофілософські, логічні та етико-аксіологічні засади формування культури критичного мислення: теорія і практика» розкриває основні критерії критичності мислення та його культури; концептуальний характер співвідношення логіки і мови; аналітичні аспекти формування міркувань і аргументів; закони логіки та специфіку їх практичної дії; семіотичні основи логіки, виміри та рівні знаково-символічного процесу; особливості формування поняття та його провідні

	<p>види тощо. Під час вивчення дисципліни значна увага приділяється теорії аргументації, а саме структуруванню і побудові дедуктивних та індуктивних міркувань; логічних та паралогічних аргументів; отриманню навичок самостійного вміння коректного формування тези, силогізму, ентимеми; розпізнаванню «мовленневих пасток» та способів їх уникнення. Також під час практичних занять у студентів формуються уміння спростовувати основні міфи про штучний інтелект та його необмежені можливості.</p>
<p>Мета вивчення дисципліни <i>(Чому це цікаво й потрібно вивчати?)</i></p>	<p>Формування виваженої інтелектуальної позиції студентів, їх критичної мисленнєвої суверенності та культури, а також здатності до практичного застосування логічного інструментарію в майбутній професійній діяльності.</p>
<p>Результати навчання <i>(Чому я навчуся на цій дисципліні?)</i></p>	<p>Засвоєння курсу дозволить знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - основні етапи розвитку лінгвофілософії, логіки, етики та аксіології, їх теоретичне і практичне значення, основні критерії критичності мислення та його культури; - концептуальний характер співвідношення логіки і мови, аналітичні аспекти формування міркувань і аргументів; - чотири закони логіки та специфіку їх дії як в мові науки, так і в повсякденному мовленнєвому спілкуванні; - семіотичні основи логіки: поняття про знак, види знаків, специфіку семіозису, структурні особливості значення знака, виміри та рівні знакового процесу; - загальну характеристику поняття та його види, закон оберненого відношення між змістом та обсягом поняття, специфіку логічних операцій над поняттями (обмеження та узагальнення, поділ, явні та неявні визначення понять).
<p>Компетентності <i>(Яку сукупну користь я отримаю від вивчення цієї дисципліни?)</i></p>	<p>Набуття компетентностей щодо:</p> <ul style="list-style-type: none"> - критичного мислення, спрямованого на вміння неупереджено і незаангажовано сприймати сучасний мережевий інформаційний соціум; - практичної реалізації законів логіки і основ теорії аргументації та їх застосування в професійній діяльності і в суспільній комунікації; - застосування семіотичного бекграунду в роботі з фаховими і художніми текстами; - використання інтелектуального потенціалу логіки для розбудови власного духовного світу та майбутнього професійного становлення; - логічних операцій над поняттями та практичного застосування обмеження та узагальнення, поділу, явних та неявних визначення понять; - виконання логічних задач на формування критичного мислення, із використанням методологій «уявних експериментів» та «капелюхів мислення».
<p>Види занять і їхній розподіл за годинами</p>	<p>Лекції (14 год), практичні (16 год), самостійна робота (60 год).</p>

<p>Тематика (змістові модулі) навчальної дисципліни</p>	<p>Модуль ««Лінгвофілософські, логічні та етико-аксіологічні засади формування культури критичного мислення: теорія і практика»:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Культура мислення як сучасний тренд: міждисциплінарні засади формування. 2. Провідні критерії критичності мислення: лінгвофілософські, логічні та етичні виміри 3. Концептуальний характер співвідношення лінгвофілософії і логіки: аналітичні аспекти формування міркувань та аргументів. 4. Поняття поняття: загальна характеристика поняття та його види, закон оберненого відношення між змістом та обсягом поняття, специфіка логічних операцій над поняттями (обмеження та узагальнення, поділ, явні та неявні визначення понять) 5. Основи теорії аргументації: дедуктивні та індуктивні міркування, логічні та паралогічні види аргументів. Поняття критики та її видів 6. Особливості формування тези, силогізму, ентимиemi як передумови розпізнавання «мовленнєвих пасток». «Розчаклування» міфів про необмежені можливості штучного інтелекту 7. Практики сучасних «уявних експериментів»: від «китайської кімнати» до «завіси невідання». «Капельюхи мислення» Едварда де Боно та їх роль в формуванні професійної культури філолога і перекладача
<p>Політика оцінювання (розподіл балів і критерії)</p>	<p>50 балів – аудиторна робота 50 балів – МКР 90-100 А зараховано 82-89 В зараховано 75-81 С зараховано 66-74 D зараховано 60-65 E зараховано 1-59 FX не зараховано</p>
<p>Пререквізити (передумови вивчення дисципліни)</p>	<p>Наявність базових знань з математики, логіки та мовознавства</p>
<p>Навчально-методичне й інформаційне забезпечення</p>	<p>Основна (базова навчально-методична):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Комісар, Л. (2024). Культура мислення як сучасний тренд: теоретичні і прикладні аспекти. <i>Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія: Збірник наукових праць.</i> № 1 (39). 42-47. URI: https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/VisnikPK/article/view/18450 2. Левітін, Д. (2020). <i>Структуроване мислення. Ясний розум в інформаційному хаосі.</i>; пер. з англ. Р. Шияна. Київ: Наш формат. 3. Рослінг, У., Рослінг-Рьонлюнд, А, Рослінг, Г. (2019). <i>Фактологія. 10 хибних уявлень про світ, і чому все набагато краще, ніж ми думаємо.</i> Київ: Наш формат. 4. Сібоні, О. (2021). <i>Досить уже помилок. Як наші упередження впливають на наші рішення;</i> пер. з англ.. М. Марченко. Київ: Лабораторія.

5. Сілвер, Н. (2018). *Сигнал та шум. Чому більшість прогнозів виявляються хибними*; пер. з англ. Київ: [КМ-Букс](#).
 6. Хоменко, І. В. (2010). *Логіка: теорія та практика*. Київ: Центр учбової літератури.
 7. Bowell, T., Cowan, R., Kemp, G. (2020). *Critical Thinking. A Concise Guide*. Взято з: <https://www.routledge.com/Critical-Thinking-A-Concise-Guide/Bowell-Cowan-Kemp/p/book/9780815371434>
 8. Pollock, J. L. (2009). *Logic: An Introduction to the formal study of Reasoning*. University of Arizona. P. 3-27.
 9. Willson, W.K. (2019). *The Essentials of Logic*. New Jersey. P. 9-19.
- Додаткова:**
1. Бистрицький, Є., Зимовець, Р., Пролєєв, С. (2020). *Комунікація і культура в глобальному світі*. Київ: ДУХ І ЛІТЕРА.
 2. *Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей*. (2009-2024). Том 1-5 / Кассен Б. (Укл.). Київ: ДУХ І ЛІТЕРА.
 3. Кант, І. (2022). *Критика сили судження* / Пер. з нім. В. Терлецького. Київ: Темпора.
 4. Йосипенко, О. (2018). «Прояснення» vs «пояснення»: методологічні рефлексії Вітгенштайна щодо людської природи (французька перспектива). *Sententiae*. Том 37:2. 93-107. URL: <https://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae/article/view/411/379>
 5. Комісар, Л. П. (2017). Розуміння / інтерпретація: панорама методологічних пошуків в (пост)епістемології гуманітарних наук. *Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць*. № 122. 209-213. URL: <http://gileya.org/index.php?ng=library&cont=long&id=147>
 6. Комісар, Л. П. (2021). Тріада «розуміння – пояснення – пізнання» в «герменевтичній ситуації» сучасної епістемології. *Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць*. № 161. (Ч. 2. Філософські науки.) 32-36.
 7. Комісар, Л.П. (2020). Автентичність як етичний тренд сучасності. *Ad orbem per linguas. До світу через мови: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 17–18 червня 2020 року*. Київ: Вид. центр КНЛУ. 525-526.
 8. Комісар, Л.П. (2022). Автентичність і екологія як аксіологічні тренди постпандемічного світу, або перевідкриваючи “словник цифрової епохи”. *Вісник Національного авіаційного університету*. Серія: Філософія. Культурологія: Збірник наукових праць. № 1 (35). 43-48.
 9. «Медитації» Декарта у дзеркалі сучасних тлумачень (2021). / Жан-Марі Бейсад, Жан-Люк Марйон, Кім Сан Он-Ван-К. (Ред.). / Пер. з фр. і лат. О. Хоми та А. Баумейстера. Київ: ДУХ І ЛІТЕРА.

10. Петрушенко, В. (2018). Структура та розвиток знання: закономірності пізнавального процесу. *Гуманітарні візії*. Том 4. Число 2. 46-50.

Електронні ресурси:

1. Електронна бібліотека Гумер. URL: <http://www.gumer.info/>
2. Електронна бібліотека Іхтіка. Багато філософської літератури: книжки, автореферати, дисертації, статті, збірники матеріалів конференцій і підручники з філософських дисциплін. URL: <http://ihtika.net/>
3. Логічні помилки. (2023). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=QwGli3eLsVY>
4. Усуваємо суперечливість у міркуваннях. (2023). URL: <https://www.youtube.com/watch?fbclid=IwAR3C69u12gQdoSTL-A0YRHY9vIFrCn7-DUndLqPTgh9mmh59cIoJV00Qbc&v=TuJE1y9DzbE&feature=youtu.be>
5. Філософська енциклопедія Станфордського університету. (Англійською мовою). URL: <http://plato.stanford.edu/>

Форми і способи поточного та семестрового контролю

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності здійснюється в 4-бальній системі (“відмінно” (“5”), “добре” (“4”), “задовільно” (“3”), “незадовільно” (“2”)). Рейтинг вираховується в рейтингових балах, а підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 4-бальною шкалою та за шкалою ЄКТС.

Контроль результатів навчання студента здійснюється у формі *вхідного поточного, рубіжного, модульного та підсумкового семестрового контролю* (заліку).

Форми та критерії оцінювання студентів:

Семестрове оцінювання: поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна робота та самостійна робота) здійснюється в національній 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських занять позначаються «0».

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу студента як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** шляхом помноження на **10**. Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити **50**.

Форми семестрового оцінювання студентів:

- 1.тест;
2. індивідуальні та колективні проєкти;
- 3.усне і письмове опитування;
4. колоквіум;
5. експрес-контроль;
6. задачі з логіки.

Виконання МКР. МКР передбачає використання як загально-філософських, так і загальнонаукових методів (зокрема, застосовуються системний та компаративний підходи, аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення), тобто як теоретичні, так і емпіричні методи.

Наприкінці семестру всі студенти виконують модульні контрольні роботи. Модульні контрольні роботи оцінюються в 4-бальній системі у такий спосіб:

«5» («відмінно») - 50 балів: повна ґрунтовна систематизована відповідь з елементами інновації;

«4» («добре») - 40 балів: повна правильна відповідь, не завжди систематизована, із незначними неточностями, з продуктивними елементами (перераховані всі відношення між поняттями);

«3» («задовільно») - 30 балів: репродуктивне відтворення навчального матеріалу; неповна правильна відповідь (надані не всі необхідні уточнення щодо тлумачення понять, перераховані не всі відношення між поняттями); фрагментарна відповідь без жодних коментарів; відповідь містить помилки;

«2» («незадовільно») - 20 балів: містить помилки та прогалини у знаннях; частково перераховані відношення між поняттями, наявні безуспішні спроби виконати завдання;

0 балів: відсутність відповіді.

Підсумкове оцінювання: залік

Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 60 і вище, отримують відмітку про залік «зараховано» і відповідну оцінку в шкалі ЄКТС без складання заліку. Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 59 і нижче, складають залік і в разі успішного складання їм виставляється відмітка про залік «зараховано» в національній шкалі, а в шкалі ЄКТС – Е та бал 60. Якщо студент під час заліку отримав відмітку про залік «не зараховано», то йому в залікову відомість виставляється відмітка про залік «не зараховано» в національній шкалі, оцінка FX – у шкалі ЄКТС та його семестровий рейтинговий бал за дисципліну.

Шкала відповідності оцінок

Відмінно	90 – 100
Добре	75 – 89
Задовільно	60 – 74
Незадовільно	0 – 59
Зараховано	60 – 100
Не зараховано	0 – 59

Затверджено на засіданні кафедри англійської філології і філософії мови, протокол № 1 від «01» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри

проф. Ізотова Н.П.